

АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ОРГАНІЗАТОРІВ ТУРИСТСЬКОЇ РОБОТИ

**Таніта Люріна, Владислав Мороз,
Дмитро Піонтковський**

*Київський університет імені Бориса Грінченка
Київський інститут соціальних та культурних зв'язків
імені Святої княгині Ольги*

*Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова, м. Київ*

Постановка проблеми. На сучасному етапі для України як самостійної держави одним із найважливіших завдань є вихід на рівень загальноєвропейського розвитку та інтегрування у європейський простір. З огляду на це актуалізується проблема ефективної підготовки майбутніх організаторів туристської роботи у вищих навчальних закладах України. Їх підготовка є загальною потребою суспільства, що швидко змінюється та вдосконалюється. У зв'язку з переглядом фактичного змісту освіти слід згадати конкретні програми Ради Європи, які охоплюють докорінні проблеми сучасності, що стосуються Європейського співтовариства. Ці програми ставлять нові завдання, вимагають пошуку нових підходів до вивчення іноземних мов, продуктивного формування комунікативної компетенції студентів, оновлення змісту, вибору методів, форм та засобів навчання.

Мета дослідження полягає у висвітленні деяких аспектів технології використання прикладної спрямованості іноземних мов на основі здійснення акмеологічного підходу до формування комунікативної компетенції майбутніх організаторів туристської роботи у процесі вивчення ними іноземних мов у вищих навчальних закладах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що формування комунікативної компетенції студентів розглядається у педагогічній літературі як основне. Практична реалізація ідей

комуникативної спрямованості навчання іноземної мови в навчальних програмах отримала широке визнання у всьому світі. Різні аспекти комуникативного навчання знайшли своє відображення у працях О. Ф. Волобуєвої, Гольдштейна, Ю. І. Пасова, Т. П. Полової, Є. І. Селіванової, Т. О. Третьякової, Г. Е. Піфо. Питання мовленнєвої взаємодії студентів відображені в дослідженнях Г. Відоусана, Д. Вілкінза, Д. Стевіна та інших учених [4].

В останні десятиліття в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених простежуються різні підходи до розуміння й визначення мови як діяльності (діяльність спілкування, діяльність вербальної комунікації, мовленнєва діяльність). Власне практичний (діяльнісний) підхід ґрунтується на положеннях Л. С. Виготського про словесне значення як єдність спілкування й узагальнення та знакову опосередкованість спілкування [2]. У зв'язку з цим найважливішим методичним положенням є спрямований, планомірний розвиток мовленнєвої взаємодії у процесі вивчення іноземної мови [4, с. 205].

Виклад основного матеріалу. Важливу роль у формуванні комуникативної компетенції, розвитку мовленнєвої взаємодії відіграє акмеологічний підхід. Впровадження його у практику є нагальною потребою сьогодення. Основними категоріями в акмеології є розвиток і людина. «Акме» (вершина) в розвитку людини (фахівця) – це досконала, зріла особистість, здібна до проектування та здійснення вищих досягнень у своєму особистісному саморозвитку. Акмеологічний підхід орієнтований на цілісний і стійкий розвиток освітніх систем і суб'єктів освітнього процесу.

Акмеологічний підхід до формування комуникативної компетенції студентів орієнтовано на створення процесу навчання, адекватного процесу мовленнєвої взаємодії, завдяки моделюванню основних закономірностей мовленнєвого спілкування. У сучасній зарубіжній методиці акмеологічний підхід до формування комуникативної компетенції студентів розглядається як мета навчання [3; 46].

Комуникативна орієнтація процесу навчання іноземної мови визначається двома головними факторами: існування мотивації та існуванням переносу мовленнєвих умінь у сферу їх практичного

застосування Ці два фактори найбільш широко реалізуються у грі, яка є моделюючим потенціалом відносно реальної, в тому числі, комунікативної діяльності. Комунікативна спрямованість процесу навчання іноземних мов визначає необхідність розробки ігор, дидактичний потенціал яких може бути реалізований, перш за все у володінні різними видами мовленнєвої діяльності.

Наступним не менш важливим параметром є соціальна форма гри. Комунікативну гру можна провести в парах або у маленькій групі. Будь-яка гра, як відомо, вимагає дотримання визначених правил. Правила гри – це коротка інформація про принципи взаємодії з партнерами чи ігровими об'єктами для вирішення навчально-пізнавальних задач.

Щодо ігор, дидактичний потенціал яких спрямований на формування вміння розмовляти іноземною мовою, варіативність моделі повинна виражатися у комунікативних намірах учасників та етично-професійних зразках мовленнєвої взаємодії майбутніх організаторів туристської роботи.

Комунікативні наміри учасників полягають, головним чином, у запиті та отриманні інформації. Комунікативна гра враховує комунікативний підхід до навчання іноземної мови, розкриває інтеркультурний фон гри за видами мовленнєвої діяльності. Обмін інформацією реалізується на основі зразків мовленнєвої поведінки, як дані в робочих листах зразу після назви гри. Маючи форму “Запитання партнера – особиста відповідь”, вони тренують студентів у запитаннях недостатності повідомлень, які мають інформацію, водночас допомагаючи студентам в організації бесіди за визначеною темою (наприклад, “Подорож”, “Напряма”, “Крос-похід” та ін.). Змістову основу становить краєзнавчий матеріал про Україну, країни, мова яких вивчається, їх історію, національні традиції та звичаї.

Оволодіння методикою навчання шляхом використання навчальних ігор є в певному розумінні вершиною методичної майстерності викладача. Педагогічна практика показує, що ігри – це доля активних, молодих, творчих викладачів зі стажем роботи, котрі володіючи традиційною “педагогікою сходження”, прагнуть важкої мети – “педагогіки співпраці”, навчальної діяльності через

рольову гру. Їхнім завданням є навчитися вчитись, з інтересом та задоволенням. Основний девіз гри – “корисно та цікаво”. Тому в навчальній діяльності у грі завжди відпрацьовують провідні знання та навички. У грі втілюється формула педагогічної творчості: первісне абстрактне знання перетворюється на конкретне переживання. Такі ігри виробляють у студента “рефлекс волі” (термін Куринського), адже рішення в них приймається самостійно. У грі формується співпричетність, самооцінка, співпереживання. Гра – це насамперед дія. Успіх у житті визначається тими діями, які студент виконує в різних ситуаціях. Вибір студентом тієї чи іншої ролі обумовлює з одного боку, засвоєння конкретного навчального матеріалу в режимі індивідуальної роботи, а з іншого – кооперацію з іншими студентами для розв’язання своєї навчально-пізнавальної задачі та реалізацію своєї рольової поведінки [4; 205].

Дидактичні ігри мають комунікативну функцію – об’єднання студентів у колектив, встановлення емоційних контактів; релаксаційну – зняття емоційної напруги, спричиненої навантаженням на нервову систему за умов інтенсивного навчання.

Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є використання автентичних матеріалів, тобто таких, які реально використовуються носіями мови. “Мовленнєва взаємодія студентів інколи проходить за співучастю викладача в найрізноманітніших формах: парах, тріадах, невеликих групах, з усією групою. Об’єктом оцінки є не лише правильність, але й швидкість усного мовлення та читання” [3; 47].

Серед найтипівіших ефективних методів навчання іноземних мов все більшого поширення набувають акмеологічні методи, які об’єднують у собі комунікативні цілі: мікронавчання (micro teaching), швидке збирання ідей (brainstorming); навчання через дію (learning through); колективна взаємодія (interactive learning); демонстрація (demonstration); перекодування інформації (information solving); рольові ігри (role-play) [1; 115].

З огляду на те, що сьогодні туризм по праву характеризується як виключно значущий канал цивілізованої комунікації народів та особистостей і розширюються економічні й культурні зв’язки

іншими країнами, нагальною потребою є знання іноземної мови не лише на комунікативному рівні, але і знання спеціальної туристсько-ознавчої термінології та реалізація її в мовленнєвій взаємодії з партнерами.

Основними джерелами набуття комунікативної компетентності можуть бути: належна шкільна підготовка; життєвий досвід; загальний культурний розвиток; використання продуктивних методик і методів навчання.

При підготовці майбутніх організаторів туристської роботи у процесі вивчення ними іноземних мов важливе значення має ситуативний метод діалогічного мовлення. Тому що спілкування, як і конкретна практика, відбувається лише в конкретних ситуаціях, які абсолютно не повторюються.

Висновок.

Отже, важливу роль прикладної спрямованості іноземних мов у підготовці майбутніх організаторів туристської роботи відіграє мовленнєва взаємодія на основі впровадження акмеологічного підходу у формуванні комунікативної компетенції.

Література:

1. Basic American Language Instructor Course. – Detence Language Institute, 1992. – 115 p.
2. Выготский Л. С. Детская психология // Собр. соч.: В 6 т. Т.4. / Л. С. Выготский. – М. : Педагогика, 1984. – 433 с.
3. Пассов Е. И. Основы методики обучения иностранным языкам / Е. И. Пассов. – М. : Учпедгиз, 1977. – С. 205–206.
4. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі : спільність і розбіжності : [монографія] / Л. П. Пуховська. – К. : Вища школа, 1997. – 47 с.